

OSTVARI SVOJE PRAVO NA INFORMACIJU

VODIČ ZA KORISNIKE ZAKONA O PRAVU NA PRISTUP INFORMACIJAMA

POVJERENIK ZA
INFORMIRANJE
Republika Hrvatska

Povjerenik za informiranje

Zagreb, 2016.

OSTVARI SVOJE PRAVO NA INFORMACIJU

**VODIČ ZA KORISNIKE ZAKONA
O PRAVU NA PRISTUP INFORMACIJAMA**

Zagreb, 2016.

Nakladnik:

Povjerenik za informiranje, Jurišićeva 19, 10000 Zagreb

Ostvari svoje pravo na informaciju:

Vodič za korisnike Zakona o pravu na pristup informacijama
Zagreb, 2016.

Za nakladnika:

Anamarija Musa, Povjerenik za informiranje

Autori:

Anamarija Musa
Ina Volmut
Lucija Jadrijević
Dubravka Bevandić

Dizajn i tisak:

Studio 77, Il. Poljanice 2, Zagreb

ISBN 978-953-8158-02-5

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 000950643.

www.pristupinfo.hr

Publikacija je izrađena u okviru projekta

“Izrada e-priručnika o pravu na pristup informacijama
za službenike za informiranje, građane, medije i civilno društvo”
uz potporu Britanskog veleposlanstva u Zagrebu

British Embassy
Zagreb

Predgovor

Pristup informacijama temeljno je demokratsko načelo i pravo svih građana u suvremenim demokracijama, koje omogućuje razvoj transparentne i otvorene javne vlasti, jača odgovornost javnog sektora, potiče korisnički orijentirano djelovanje javne uprave, suzbija korupciju i povećava legitimitet institucija i povjerenje građana u vlast.

Kako bismo zajedno ostvarili navedene ciljeve, izradili smo e-knjižicu *‘Ostvari svoje pravo na informaciju: Vodič za korisnike Zakona o pravu na pristup informacijama’* kako bismo Vam na jednostavan, pristupačan i temeljit način prikazali osnovne modalitete ostvarivanja Vašeg Ustavom zajamčenog prava.

U tom smislu ovaj Vodič neizostavan je dio efikasne implementacije Zakona o pravu na pristup informacijama (NN 25/13, 85/15) koji detaljno razrađuje načine ostvarivanja prava građana na informaciju javnog karaktera i obveze tijela u svrhu ostvarivanja transparentnog i otvorenog rada. Međutim, kao i svaki zakon, on je korisnicima često kompliciran i nejasan. Stoga, svjesni brojnih problema s kojima se korisnici prava na pristup informacijama susreću svakodnevno u pokušajima da ostvare pristup informaciji, dobiju informacije za ponovnu uporabu ili sudjeluju u savjetovanjima s javnošću, ovim tekstom želimo pozitivno utjecati na širenje znanja i svijesti o pravu na pristup informacijama i pomoći korisnicima s ciljem što efikasnijeg i učinkovitijeg ostvarivanja prava na pristup informacijama. Konačno, efikasno korištenje prava na pristup informacijama pretpostavlja spremnost i obvezu tijela javne vlasti da informaciju pruži, ali i sposobnost korisnika da tu informaciju na pravilan način zatraži te adekvatno zaštiti svoje pravo, djelujući tako preventivno na buduće slučajeve mogućeg kršenja prava građana od strane tijela javne vlasti.

Ovaj Vodič nastao je u okviru projekta ‘Izrada e-priručnika o pravu na pristup informacijama za službenike za informiranje, građane, medije i civilno društvo’, uz potporu Britanskog veleposlanstva u Zagrebu, na čemu smo osobito zahvalni. Vodič je ujedno sastavni dio napora koji se u okviru Akcijskog plana za provedbu inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast 2014-2016 i Akcijskog plana 2015-2016 uz Strategiju suzbijanja korupcije 2015-2020 ulažu u napredovanje postupanja tijela javne vlasti u Republici Hrvatskoj u smislu otvorenosti i transparentnosti, ali i edukacije korisnika – građana, udruga, medija i akademske zajednice o učinkovitom korištenju prava na pristup informacijama.

Nadamo se da će Vam ovaj Vodič pomoći da ostvarite svoje pravo na informaciju.

Povjerenica za informiranje
Anamarija Musa

Napomena: Neslužbeni pročišćeni tekst Zakona o pravu na pristup informacijama i druge relevantne propise za područje prava na pristup informacijama, ponovnu uporabu informacija i savjetovanja s javnošću možete preuzeti na poveznici <http://www.pristupinfo.hr>

SADRŽAJ

Predgovor.....	5
PRAVO NA PRISTUP INFORMACIJAMA.....	8
1. Što je pravo na pristup informacijama i koja su moja prava?	9
Tko ima pravo na pristup informacijama? I kakvim informacijama?.....	9
Od koga se mogu dobiti ili tražiti informacije?	9
Kako se ostvaruje pravo na pristup informacijama?.....	10
Koja su osnovna načela ostvarivanja prava na pristup informacijama?	10
Kako se štiti moje pravo na pristup informacijama?.....	11
Trebam informaciju — odakle početi?	12
2. Proaktivna objava informacija: što mogu pronaći na internetu?	13
Koje informacije mogu pronaći na internetskoj stranici tijela javne vlasti?	13
Mogu li na internetu pronaći ranije odluke i informacije tijela javne vlasti?.....	15
Što mogu učiniti ako uočim da tijelo javne vlasti ne objavljuje informacije koje je dužno objaviti na svojoj internetskoj stranici?	15
3. Kako mogu ostvariti pravo na pristup informacijama putem zahtjeva?	16
Tko može podnijeti zahtjev za pristup informacijama?.....	16
Što jest, a što nije informacija koje mogu zatražiti (i dobiti) u smislu Zakona o pravu na pristup informacijama?	16
Što ako želim pristupiti informacijama o samome sebi?.....	17
Što ako želim informaciju o stanju nekog predmeta u kojem sam stranka ili zainteresirana osoba? ..	17
Postoje li informacije na koje se Zakon ne primjenjuje?	18
Što se ne smatra zahtjevom za pristup informacijama?.....	18
Kako podnijeti zahtjev i što on treba sadržavati?	18
4. Odlučivanje tijela javne vlasti o zahtjevu za pristup informacijama	20
U kojem roku će moj zahtjev biti riješen?.....	20
Mogu li odustati od podnesenog zahtjeva?	20
Hoće li me podnošenje zahtjeva i pružanje informacije nešto koštati?	21
Na koji način mogu pristupiti traženim informacijama?	21
Može li mi tijelo javne vlasti uskratiti pristup informaciji?	22
Mogu li ostvariti djelomičan pristup informaciji?	23
Mogu li više puta tražiti istu informaciju?.....	24
Može li tijelo javne vlasti ocijeniti moje zahtjeve zlouporabom mog prava na pristup informacijama?	24
Što ako smatram da mi tijelo javne vlasti nije dostavilo točne ili potpune informacije?.....	24

5. Zaštita prava na pristup informacijama	25
Kako mogu zaštititi svoje pravo ako je tijelo javne vlasti odbilo ili odbacilo moj zahtjev? Mogu li se nekome žaliti?	25
Što ako tijelo javne vlasti ne reagira na moj zahtjev (tzv. šutnja uprave)?	25
Što treba sadržavati žalba i kako se podnosi?	25
Kada mogu očekivati odluku Povjerenika za informiranje?	26
Kakvu odluku Povjerenika za informiranje mogu očekivati?	26
Što mogu učiniti ako sam nezadovoljan odlukom Povjerenika ili o mojoj žalbi nije odlučeno na vrijeme? ...	27
6. Pristup informacijama za novinare	28
Imaju li novinari poseban tretman u pristupu informacijama?	28
Kojim putem novinar treba tražiti informacije?	28
Kojim se načelima novinar treba voditi pri izboru puta za pristup informacijama?	29
Imam li pravnu zaštitu kao novinar u slučaju uskrate dostupnosti odnosno pristupa informacijama?	30
7. Ostvarivanje prava na pristup informacijama - korak po korak	31
PONOVNA UPORABA INFORMACIJA I OTVORENI PODACI	33
8. Ponovna uporaba informacija i otvoreni podaci	34
Što je to ponovna uporaba informacija?	34
Koja su obilježja podataka za ponovnu uporabu?	35
Što su to otvoreni podaci?	35
Što je to Portal otvorenih podataka?	35
Kako mogu doći do informacija za ponovnu uporabu?	36
Kome mogu podnijeti zahtjev za ponovnu uporabu informacija i što on treba sadržavati?	36
Kako tijelo javne vlasti odlučuje o zahtjevu za ponovnu uporabu informacija?	36
Postoje li informacije koje su izuzete od mogućnosti ponovne uporabe?	37
Mogu li zaštititi svoje pravo na ponovnu uporabu informacija?	37
SAVJETOVANJA S JAVNOŠĆU	38
9. Savjetovanja s javnošću	39
Što je savjetovanje s javnošću i čemu služi?	39
Koja tijela su dužna provoditi savjetovanja s javnošću i u kojim slučajevima?	39
Kako se provodi savjetovanje s javnošću?	39
Postoji li kakav plan za provedbu savjetovanja s javnošću?	40
Kako mogu sudjelovati u savjetovanju s javnošću?	40
Kako ću znati što se dogodilo s mojom idejom, komentarom ili prijedlogom?	40
Što mogu učiniti ako uočim da tijelo javne vlasti ne provodi savjetovanja ili ih ne provodi ispravno?	41

**PRAVO NA
PRISTUP
INFORMACIJAMA**

1. ŠTO JE PRAVO NA PRISTUP INFORMACIJAMA I KOJA SU MOJA PRAVA?

Pravo na pristup informacijama je Ustavom Republike Hrvatske i Zakonom o pravu na pristup informacijama zajamčeno pravo svakoga građanina ili pravne osobe na pristup informacijama koje posjeduju tijela javne vlasti u Republici Hrvatskoj, neovisno o svrsi u koju se informacija želi koristiti.

Tko ima pravo na pristup informacijama? I kakvim informacijama?

Svatko ima pravo na informacije koje su javnog karaktera, a u posjedu su tijela javne vlasti.

To znači da svaki građanin (fizička osoba, u bilo kojem svojstvu) kao i svaka pravna osoba (tvrtka, udruga civilnog društva, medij, ustanova, i sl.) ima pravo na informaciju koja je javnog karaktera.

Radi se o informacijama o radu tijela javne vlasti, njihovom odlučivanju i odlukama, financijskim pitanjima, odnosno svemu što je u vezi s njihovim radom ili organizacijom, osim u slučajevima kada su informacija ili njezini dijelovi zaštićeni zakonom radi očuvanja drugih važnih interesa (npr. privatnosti ili nacionalne sigurnosti). Informacija pri tome obuhvaća sve već postojeće informacije u obliku dokumenata, zapisa ili u bilo kojem obliku zabilježenih informacija (pisanih, vizualnih, slušnih).

To je pravo neovisno o državljanstvu ili sjedištu pravne osobe — jednak je tretman domaćih i stranih fizičkih i pravnih osoba. Drugim riječima, pravo možete ostvariti bez obzira jeste li državljanin ili stranac, odnosno imate li kao pravna osoba sjedište u RH ili u inozemstvu.

Od koga se mogu dobiti ili tražiti informacije?

Obveznike primjene Zakona o pravu na pristup informacijama, odnosno postupanja po zahtjevima korisnika Zakon naziva tijelima javne vlasti. Kao što to sam naziv kaže, ključni element rada takvih tijela jest rad u javnom interesu temeljem propisane ovlasti ili djelokruga javne službe, financiranje javnim sredstvima ili činjenica da ih je osnovala država, županija, grad ili općina odnosno njihove pravne osobe. Tijela javne vlasti mogu imati i profitni karakter, ali to ih ne isključuje iz kruga obveznika primjene Zakona, ukoliko su ispunjeni drugi uvjeti. Istovremeno, nije svaka pravna osoba ujedno i obveznik Zakona o pravu na pristup informacijama, pa tako privatna poduzeća u načelu nisu tijela javne vlasti.

Tijela javne vlasti od kojih možete tražiti informacije su državna tijela (primjerice Vlada RH, Hrvatski sabor, Predsjednik RH), tijela državne uprave (npr. ministarstva, uredi državne uprave), pravosudna tijela (sudovi, državna odvjetništva), lokalna samouprava (općine, gradovi, županije), tijela s javnim ovlastima i tijela koja obavljaju javnu službu (primjerice škole i fakulteti, zdravstvene ustanove, centri za socijalnu skrb, agencije i zavodi, komore), trgovačka društva u većinskom javnom vlasništvu i druge pravne osobe koje se financiraju iz državnog proračuna ili iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno iz javnih sredstava (nameta, davanja i sl.).

Kako biste saznali od kojih tijela javne vlasti možete tražiti informacije, njihov popis možete pronaći na stranici Povjerenika za informiranje na poveznici <http://tjv.pristupinfo.hr>

U ovom trenutku u Popisu je gotovo 6.000 tijela javne vlasti. Međutim, Popis nije stalan i podložan je promjenama. Uvijek postoji mogućnost da neko tijelo nije navedeno u popisu uslijed promjena zakonskog okvira, neka se tijela javne vlasti mogu ukinuti ili nova osnovati, a također se određena trgovačka društva mogu privatizirati ili im se mogu ukinuti javne ovlasti ili takve ovlasti tek mogu dobiti. Stoga je uloga Popisa da korisnicima na jednom mjestu omogući lak i pretraživ pristup informacijama o tijelu javne vlasti uključujući kontakt podatke za lakše podnošenje zahtjeva ili traženja informacija na internetskoj stranici.

Kako se ostvaruje pravo na pristup informacijama?

Pravo na pristup informacijama možete ostvariti na dva temeljna načina.

Prvi se odnosi na jednostavan, lak i brz pristup informacijama objavljenima na internetskoj stranici tijela javne vlasti, koje su ona dužna proaktivno objavljivati, bez posebnog poticaja korisnika.

Drugi način je pristup informacijama na temelju zahtjeva za pristup informacijama koji se podnosi tijelu javne vlasti i koje je ono dužno razmotriti te korisniku, ako ne postoje zakonska ograničenja koja je potrebno uvažiti, omogućiti pristup traženim informacijama.

U širem smislu, pristup informacijama uključuje i mogućnost sudjelovanja u javnim savjetovanjima te javnost rada sjednica tijela javne vlasti.

Koja su osnovna načela ostvarivanja prava na pristup informacijama?

Ostvarivanje Vašeg prava na pristup informacijama osigurava nekoliko ključnih načela na kojima se temelje odredbe Zakona o pravu na pristup informacijama.

Osim već spomenutog načela *javnosti i slobodnog pristupa* prema kojem su informacije dostupne neovisno o državljanstvu, sjedištu ili drugom obliku pripadnosti, temeljna načela su:

- informacije koje tijela javne vlasti objavljuju ili pružaju na zahtjev korisnika, moraju biti *pravodobne, potpune i točne*
- svi korisnici su *jednaki i ravnopravni* u ostvarivanju prava na pristup informacijama
 - tijela javne vlasti ne smiju stavljati korisnika u nepovoljan položaj, a osobito pogodovati pojedinim korisnicima odnosno pružiti im informaciju prije nego ostalima
- korisnik *nije dužan navesti svrhu* zbog koje traži pristup informaciji
- korisnik može informacijom slobodno raspolagati, odnosno informaciju može *javno iznositi* i ujedno, odnosi između tijela javne vlasti i korisnika prava trebaju se temeljiti na *suradnji i pružanju pomoći* te međusobnom uvažavanju i poštivanju dostojanstva ljudske osobe.

UKRATKO

- Svatko može tražiti i dobiti informacije od tijela javne vlasti neovisno o svrsi i pod uvjetima propisanim Zakonom.
- Dobivene informacije možete koristiti kako želite
- Možete sudjelovati u postupku donošenja propisa putem savjetovanja s javnošću i pratiti kako se odvijaju sjednice tijela javne vlasti
- Tijela javne vlasti koja su obvezna pružiti informaciju u pravilu se nalaze u Popisu tijela javne vlasti
- Ako Vam tijelo javne vlasti uskrati pristup informaciji ili ne odgovori na Vaš zahtjev, možete podnijeti žalbu Povjereniku za informiranje
- Ako uočite nepravilnosti ili kršenje Zakona od strane tijela javne vlasti možete uputiti predstavku Povjereniku za informiranje

Kako se štiti moje pravo na pristup informacijama?

Pravo na pristup informacijama zajamčeno je svim građanima Ustavom RH i detaljno uređeno Zakonom o pravu na pristup informacijama. To ujedno znači da se pravo građana na pristup informacijama na određen način štiti.

O Vašem pravu na informaciju brine se Povjerenik za informiranje kao neovisno tijelo kojeg bira Hrvatski sabor na vrijeme od pet godina. Uloga mu je štiti pravo građana na pristup informacijama, promicati to pravo u javnosti i pratiti kako se ostvaruje Zakon o pravu na pristup informacijama, o čemu izvještava Hrvatski sabor.

Povjerenik, točnije trenutno Povjerenica za informiranje, sa svojim Uredom, obavlja svoj posao, između ostalog, na slijedeći način:

- prima Vaše **žalbe** i odlučuje je li tijelo javne vlasti bilo u pravu kada Vam je uskratilo informaciju odnosno naređuje mu da se pobrine da Vaš zahtjev bude riješen, ako ste žalbu podnijeli zbog tzv. šutnje uprave; pri tome odluka Povjerenika ima pravnu snagu i tijelo javne vlasti je ne može ignorirati
- postupa po Vašim **predstavkama**, kada upozoravate da tijela javne vlasti nisu transparentna u mjeri ili na način koji propisuje Zakon, te ih usmjerava na pravilno postupanje
- provodi **inspekcijski nadzor** nad tijelima javne vlasti, njih gotovo 6.000, utvrđujući moguće povrede Zakona i naređujući tijelu javne vlasti da uskladi svoje postupanje sa Zakonom
- **prati kako se provodi Zakon** u cjelini ili pojedine njegove odredbe, prikuplja izvješća od tijela javne vlasti i izrađuje potom izvješće koje podnosi Hrvatskom saboru svake godine do 31. ožujka
- može **sankcionirati** tijelo javne vlasti koje krši Zakon neposredno ili pokretanjem postupka pred prekršajnim sudom

Više informacija o Povjereniku možete pronaći na internetskoj stranici www.pristupinfo.hr

Odluke i mišljenja Povjerenika te odluke Visokog upravnog suda dostupne su u posebnoj aplikaciji tom.pristupinfo.hr

Trebam informaciju – odakle početi?

Pristup informacijama možete ostvariti putem internetskih stranica tijela javne vlasti na kojima se nalaze brojne informacije te ih možete slobodno koristiti i ne trebate podnositi zahtjev da biste pristupili tim informacijama.

Ukoliko informacija nije objavljena na internetskoj stranici tijela javne vlasti, pristup informacijama možete ostvariti i podnošenjem zahtjeva. U oba slučaja Vam kao pomoć može poslužiti Popis tijela vlasti koji sadrži listu tijela javne vlasti i njihove kontakt podatke <http://tjv.pristupinfo.hr>

UKRATKO

Razmislite tražite li informaciju o sebi ili ste stranka u određenim postupcima kod tijela javne vlasti te Vas zanima tijek postupka, jer u tim slučajevima uvid u te podatke ostvarujete prema posebnim zakonima

Razmislite je li ono što planirate zatražiti informacija u smislu Zakona o pravu na pristup informacijama (gotova informacija, dokument, zapis i sl.) ili je to upit, tumačenje nekih prava i propisa i slično, u kojem slučaju biste upit trebali uputiti na odgovarajuća službe za korisnike tijela javne vlasti

Ako se radi o informaciji u smislu Zakona o pravu na pristup informacijama, provjerite je li informacija već javno objavljena na internetskoj stranici tijela za koje smatrate da posjeduje informaciju ili na nekom od državnih portala (npr. u Središnjem katalogu službenih dokumenata RH na poveznici <http://www.digured.hr> ili je već objavljena putem Portala otvorenih podataka RH <https://data.gov.hr>, odnosno na portalu za savjetovanja <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/Dashboard> ili provjerite je li možda informacija već zatražena i objavljena na platformi <https://imamopravoznati.org>)

Ako informacija nije već javno dostupna, konzultirajte Popis tijela javne vlasti (dostupan na poveznici <http://tjv.pristupinfo.hr>) i saznajte kontakte službenika za informiranje u tijelu javne vlasti od kojeg želite dobiti informaciju, odnosno tijela za koje mislite da posjeduje informaciju

Zahtjev za pristup informacijama možete uputiti pismenim (poštom ili elektroničkom poštom) ili usmenim putem (u tom slučaju službenik će sačiniti službenu bilješku), u skladu s uputama u ostatku ovoga Vodiča.

2. PROAKTIVNA OBJAVA INFORMACIJA: ŠTO MOGU PRONAĆI NA INTERNETU?

Koje informacije mogu pronaći na internetskoj stranici tijela javne vlasti?

Tijela javne vlasti dužna su samoinicijativno (proaktivno) objavljivati različite propise, dokumente, odluke te informacije koje su važne za njihov rad i djelokrug poslova, organizaciju i financiranje, kao i informacije za korisnike kojima se omogućava ostvarivanje različitih prava ili ispunjavanje obveza (npr. sudjelovanja u natječajima, rješavanje imovinskopravnih pitanja, statusnih pitanja, ostvarivanje zdravstvene zaštite sl.).

Ova zakonska obveza temelji se na načelu da građani imaju pravo znati kako u njihovo ime vlasti odlučuju i kakvi su rezultati i ishodi tih odluka, kako tijela javne vlasti troše javni novac te koje sve usluge i na koji način mogu dobiti od tijela javne vlasti, i to bez da to u digitalno doba posebno traže.

Tijela javne vlasti dužna su informacije objavljivati na svojim službenim internetskim stranicama, na lako pretraživ način, tako da ih je lako pronaći, po mogućnosti u skladu s pravilom 'tri klika mišem'. Također, kad god je to moguće, potrebno je informacije objavljivati u strojno čitljivoj obliku, kako bi bile pogodne za ponovnu uporabu (vidjeti poglavlje o ponovnoj upravi).

Pravilno ispunjavanje obveze proaktivne objave informacija, koja je temelj transparentnosti rada tijela javne vlasti, ima dvostruki učinak: što je veća razina proaktivne objave, to je manja potreba za podnošenjem zahtjeva za pristup informacijama, čime se olakšava ostvarivanje prava građana i šteti njihovo vrijeme i energija, a ujedno se olakšava rad tijela javne vlasti jer se uklanja potreba dodatnog administriranja i angažmana službenika za informiranje oko obrade zahtjeva za pristup informacijama. Ako postavite zahtjev za pristup informaciji koja je već objavljena (a niste je bili našli ili jednostavno niste prethodno provjerili), tijelo javne vlasti će Vas obavijestiti da je informacija objavljena te Vam dostaviti poveznicu na informaciju.

Člankom 10. Zakona navedeni su svi podaci koje tijela javne vlasti trebaju objavljivati na svojim internetskim stranicama, a koji se u osnovi mogu svrstati u nekoliko skupina, sve u cilju postizanja transparentnosti u donošenju odluka, transparentnosti rada i odlučivanja, transparentnosti financiranja te transparentnosti u pružanju usluga i komunikaciji s korisnicima.

Informacije koje je tijelo javne vlasti dužno objavljivati uključuju:

- *transparentnost u donošenju odluka*
 - opće akte i odluke koje tijela donose, a kojima se utječe na interese korisnika, s razlozima za njihovo donošenje;
 - nacрте zakona i drugih propisa te općih akata za koje se provodi postupak savjetovanja s javnošću;

- zaključke sa službenih sjednica tijela javne vlasti i službene dokumente usvojene na tim sjednicama;
 - informacije o radu formalnih radnih tijela na kojima se odlučuje o pravima i interesima korisnika.
- *transparentnost rada i planiranja*
 - zakone i ostale propise koji se odnose na njihovo područje rada,
 - godišnje planove, programe, strategije, upute, izvješća o radu, financijska izvješća i druge odgovarajuće dokumente koji se odnose na područje rada tijela javne vlasti,
 - obavijesti o raspisanim natječajima, dokumentaciju potrebnu za sudjelovanje u natječajnom postupku te obavijest o ishodu natječajnog postupka
 - informacije o unutarnjem ustrojstvu tijela javne vlasti, s imenima čelnika tijela i voditelja ustrojstvenih jedinica i njihovim podacima za kontakt;
 - *financijska transparentnost*
 - podatke o izvoru financiranja, proračun, financijski plan ili drugi odgovarajući dokument kojim se utvrđuju prihodi i rashodi tijela javne vlasti
 - podatke i izvješća o izvršenju proračuna, financijskog plana ili drugog odgovarajućeg dokumenta,
 - informacije o dodijeljenim bespovratnim sredstvima, sponzorstvima, donacijama ili drugim pomoćima, uključujući popis korisnika i visinu iznosa,
 - informacije o postupcima javne nabave, dokumentaciju potrebnu za nadmetanje, informacije o izvršavanju ugovora i druge informacije za koje postoji obveza objavljivanja sukladno zakonu kojim se uređuje javna nabava;
 - *transparentnost u pružanju usluga i komunikaciji s korisnicima*
 - informacije o javnim uslugama koje tijelo javne vlasti pruža, na vidljivo mjestu, uz poveznicu na one koje pruža elektroničkim putem,
 - registre i baze podataka ili informacije o registrima i bazama podataka iz nadležnosti tijela javne vlasti, kao i informacija o načinu pristupa i ponovne uporabe,
 - obavijesti o načinu i uvjetima ostvarivanja prava na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija na vidljivo mjestu, s podacima za kontakt službenika za informiranje, potrebnim obrascima ili poveznicama na obrasce te visinom naknade za pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija, sukladno Kriterijima za određivanje naknade,
 - odgovore na najčešće postavljana pitanja, informacije o načinu podnošenja upita građana i medija, kao i ostale informacije (vijesti, priopćenja za javnost, podaci o aktivnostima), u svrhu informiranja javnosti o radu i ostvarivanju prava i izvršavanju obveza korisnika.

Ipak, tijela javne vlasti nisu obavezna objaviti informacije koje sadrže dijelove u odnosu na koje postoje ograničenja pristupa informaciji.

Mogu li na internetu pronaći ranije odluke i informacije tijela javne vlasti?

Dio tijela javne vlasti (državna tijela, tijela državne uprave, pravne osobe koje zakonom ili podzakonskim propisom osniva Republika Hrvatska, te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave) moraju određene vrste informacija dostavljati u Središnji katalog službenih dokumenata RH.

Tako Središnji katalog službenih dokumenata RH kao trajni internetski arhiv kojeg vodi Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva dostupan na <http://www.digured.hr/> sadrži čitav niz informacija tijela javne vlasti, uključujući one koje se više ne primjenjuju odnosno ne važe.

Katalog sadrži zakone i druge propise, opće akte, godišnje planove, programe, strategije, upute, izvješća o radu, financijska izvješća i druge odgovarajuće dokumente koji se odnose na područje rada tijela javne vlasti.

Što mogu učiniti ako uočim da tijelo javne vlasti ne objavljuje informacije koje je dužno objaviti na svojoj internetskoj stranici?

Povjereniku za informiranje možete podnijeti predstavku na rad tijela javne vlasti ako uočite nepravilnosti u primjeni Zakona o pravu na pristup informacijama, uključujući neobjavljivanje informacija za koje postoji obaveza objavljivanja na internetu.

Povjerenik odnosno službenici Ureda, osobito inspektori, razmotrit će predstavku te, ukoliko ocijene potrebnim, tražiti izvješće od tijela javne vlasti i uputiti ga da hitno otkloni utvrđene nepravilnosti i nezakonitosti. O radnjama poduzetima tijekom postupanja po predstavi, bit ćete obaviješteni.

3. KAKO MOGU OSTVARITI PRAVO NA PRISTUP INFORMACIJAMA PUTEM ZAHTJEVA?

Tko može podnijeti zahtjev za pristup informacijama?

Pristup informaciji podnošenjem zahtjeva tijelu javne vlasti može zatražiti svaka fizička osoba neovisno o državljanstvu ili pravna osoba sa sjedištem u Republici Hrvatskoj ili inozemstvu.

Što jest, a što nije informacija koju mogu zatražiti (i dobiti) u smislu Zakona o pravu na pristup informacijama?

Informacija je svaki dokument, zapis, dosje, registar i drugo, a može biti može biti napisana, nacrtana, tiskana, snimljena kao magnetni, optički, elektronički ili neki drugi zapis. Informacija mora postojati u materijaliziranom obliku (npr. zapisana, snimljena).

Karakteristično za informaciju jest da je nastala u okviru djelokruga tijela javne vlasti ili u vezi s organizacijom i radom tijela javne vlasti. Drugim riječima, informacija se odnosi na ono što tijelo javne vlasti radi i na način na koji to radi.

Misli i ideje nisu informacija u smislu Zakona pa pristup informacijama, a to nisu ni podaci koji nisu vezani uz rad i djelokrug tijela. Ako tijelo javne vlasti utvrdi da ono što tražite ne predstavlja informaciju u smislu Zakona, rješenjem će odbiti Vaš zahtjev, uz obrazloženje i uputu o pravu na žalbu Povjereniku za informiranje. Dakle, ako tražite objašnjenje kada gradonačelnik planira razmotriti izgradnju dječjeg vrtića, slaba je vjerojatnost da će se raditi o informaciji u smislu Zakona, osim ako već ne postoji pisani dokument o tom pitanju (npr. dnevni red sjednice na kojoj je jedna od točaka razmatranje pitanje izgradnje vrtića; zaključak kolegija da će se isto razmatrati na nekoj sjednici). Isto tako, informacija o tome kojim se sportom bavi ministar u slobodno vrijeme, iako može biti interesantna javnosti, nije načelno informacija javnog karaktera pa se samim time neće se raditi o informaciji u smislu Zakona.

U nekim slučajevima Vaše traženje se može odnositi na neki drugi oblik informiranja javnosti i korisnika o njihovim pravima ili radu tijela, kao što su tumačenja i objašnjenja propisa radi ostvarivanja prava, objašnjenja i upute u vezi nekog konkretnog postupanja i slično. U tim slučajevima tijelo javne vlasti će Vas obavijestiti da se ne radi o zahtjevu za pristup informacijama i uputiti Vas na koji način možete dobiti odgovor odnosno pomoć tijela.

Neke Vam informacije neće biti dostupne kada su zaštićene drugim zakonima jer predstavljaju neku zaštićenu vrijednost, kao što su privatnost, nacionalna sigurnost i slično. U takvim slučajevima tijelo javne vlasti mora provesti postupak, uključujući provedbu testa razmjernosti i javnog interesa, i procijeniti mogu li Vam u konkretnom slučaju tražene informacije biti dostupne. Međutim, nisu svi osobni podaci jednako zaštićeni. Tako Vam podaci o učenicima škole neće biti dostupne, ali Vam mogu biti dostupni podaci o nastavnicima i njihovim kvalifikacijama.

Primjeri informacija koje možete tražiti:

- Odluku tijela javne vlasti o popravku lokalne ceste, izgradnji nove škole, održavanju javne rasvjete ili financijsko izvješće o tim aktivnostima
- Ugovor o zakupu poslovnog prostora koje je određeno tijelo javne vlasti sklopilo s privatnim trgovačkim društvom
- Informacije o okolišu, o izgradnji odlagališta za otpad, o održavanju postrojenja koji bi mogli utjecati na onečišćavanje okoliša
- Nalaz sanitarne inspekcije ili zapisnik inspekcije zaštite okoliša
- Popis dječjih vrtića, škola, zdravstvenih ustanova u nekom gradu (iako ga možete pronaći i u Popisu tijela javne vlasti)
- Iznos koji je tijelo javne vlasti potrošilo na službena putovanja, bruto plaće ili organizaciju nekog javnog događaja

UKRATKO

Informacija je svaki podatak koji posjeduje tijelo javne vlasti u obliku dokumenta, zapisa, dosjea, registra, neovisno o načinu na koji je prikazan, koji je tijelo izradilo samo ili u suradnji s drugim tijelima ili dobilo od druge osobe, a nastao je u okviru djelokruga ili u vezi s organizacijom i radom tijela javne vlasti.

Što ako želim pristupiti informacijama o samome sebi?

U slučaju traženja tzv. vlastitih informacija, kao što su primjerice uvid u vlastiti zdravstveni karton, morate znati da se takav uvid ostvaruje prema odredbama Zakona o zaštiti prava pacijenata, pa i Zakona o zaštiti osobnih podataka, a ne temeljem Zakona o pravu na pristup informacijama. U slučaju da Vam tijelo javne vlasti uskraćuje vlastite informacije možete se obratiti Agenciji za zaštitu osobnih podataka. Više informacija možete pronaći na poveznici www.azop.hr.

Imajte na umu da se putem Zakona o pravu na pristup informacijama ostvaruje pristup informacijama koje su dostupne svima na jednak način i koje u svakom trenutku mogu biti javno objavljene.

Što ako želim informaciju o stanju nekog predmeta u kojem sam stranka ili zainteresirana osoba?

Zakon o pravu na pristup informacijama ne primjenjuje se na informacije koje su Vam kao stranci (ili s njome izjednačenom osobom koja ima pravni interes) dostupne temeljem posebnih propisa.

Ako ste primjerice podnijeli zahtjev za ostvarivanje nekog prava tijelu javne vlasti, ako ste stranka u parničnom postupku ili primjerice oštećeni u kaznenom postupku, informacije iz spisa dostupne su Vam temeljem propisa kojima je uređeno postupanje u tim propisima. U tom slučaju Vaša prava su šira nego

prava korisnika zahtjeva za pristup informacijama, a načela jednake dostupnosti svima i slobodnog raspolaganja informacijom svojstvena Zakonu o pravu na pristup informacijama se ne primjenjuju.

Umjesto službeniku za informiranje u tijelu javne vlasti radi uvida u spis u kojem ste stranka trebate se obratiti na način kako je odredilo tijelo javne vlasti (osobi koja vodi Vaš predmet, pisarnici, posebnoj službi, i slično). Ako se ipak obratite tijelu javne vlasti, ono Vas treba obavijestiti da se u konkretnom slučaju Zakon ne primjenjuje i uputiti Vas na način ostvarivanja Vaših prava.

Postoje li informacije na koje se Zakon ne primjenjuje?

Kao i u slučaju ostvarivanja prava uvida u spis u kojem ste stranka odnosno osoba kojoj se priznaje pravni interes, Zakon se ne primjenjuje niti na informacije za koje postoji obveza čuvanja tajnosti uređena propisima iz područja sigurnosno-obavještajnog sustava, kao ni na klasificirane informacije međunarodnih organizacija ili drugih država, odnosno klasificirane informacije domaćih tijela javne vlasti koje nastaju ili se razmjenjuju u okviru suradnje s međunarodnim organizacijama ili drugim državama.

Što se ne smatra zahtjevom za pristup informacijama?

Ne smatra se zahtjevom za pristup informacijama traženje uvida u cjelokupni spis predmeta, objašnjenja ili uputa vezanih uz ostvarivanje nekog prava ili izvršavanje obveze, izrade analize ili tumačenja nekog propisa, kao ni stvaranje nove informacije.

Drugim riječima, ako od tijela javne vlasti želite informaciju kako ostvariti svoje pravo npr. na poreznu olakšicu, ili želite tumačenje neke odredbe, ili analizu nestrukturiranog skupa podataka, npr. izračun mirovine, neće se raditi o pristupu informacijama.

Tijelo javne vlasti u tom će Vas slučaju obavijestiti da se ne radi o zahtjevu za pristup informacijama i uputiti Vas kako možete dobiti odgovor.

Kako podnijeti zahtjev i što on treba sadržavati?

Kako biste u što kraćem roku i bez nepotrebnog odugovlačenja i formaliziranja ostvarili svoje pravo, imajte na umu slijedeće:

KAKO PODNIJETI ZAHTJEV: Zahtjev za pristup informacijama tijelu javne vlasti može se *podnijeti na više načina*: usmeno (osobno ili telefonom) ili pisanim putem (poštom, osobno, telefaksom ili elektroničkom poštom). Ako želite, možete koristiti i obrasce za podnošenje zahtjeva dostupne na poveznici <http://www.pristupinfo.hr/pravni-okvir>.

SADRŽAJ ZAHTJEVA: Zahtjev mora *sadržavati neke osnovne elemente*: naziv i sjedište tijela javne vlasti, podatke iz kojih se lako može zaključiti koju informaciju tražite zahtjevom (opis ili naziv informacije odnosno dokumenta kojeg tražite) te Vaše podatke (ime i prezime te adresa za fizičku osobu, naziv i sjedište za pravnu osobu).

Ukoliko Vaš zahtjev nije dovoljno jasan ili nije potpun, tj. ne sadrži sve podatke, tijelo javne vlasti će Vas bez odlaganja pozvati da ga *ispravite ili dopunite* u roku od 5 dana. Ako ga ne ispravite, a iz prvotnog zahtjeva nije jasno što točno tražite, tijelo javne vlasti će u pravilu odbaciti Vaš zahtjev. Stoga budite otvoreni za suradnju sa službenicima za informiranje ako traže pojašnjenje zahtjeva, jer Vam jedino na taj način mogu pomoći u ostvarivanju Vašeg prava.

U zahtjevu možete i naznačiti *način na koji želite ostvariti pristup informaciji*. Možete tražiti da Vam se informacija pošalje poštom ili elektroničkom poštom, ili najaviti da ćete preslike informacija podići sami u tijelu javne vlasti (i time uštedjeti moguće poštanske troškove), a možete, osobito ako niste sigurni što točno tražite, zahtijevati i uvid u dokumente i naznačiti da ćete pri tome odabrati za koje ćete sve dokumente tražiti presliku. Ako ne naznačite na koji način želite primiti tražene informacije, tijelo javne vlasti dostavit će informaciju na isti način na koji ste podnijeli zahtjev odnosno na drugi ekonomičniji način (koji stvara manje troškova, a ostvaruje svrhu).

Prilikom podnošenja zahtjeva *niste dužni pozvati se na Zakon o pravu na pristup informacijama, niti navesti u koju svrhu* vam informacije trebaju. Tijelo javne vlasti koje bi od Vas zahtijevalo da preimenujete podnesak u zahtjev za pristup informacijama ili navedete svrhu korištenja informacija postupalo bi suprotno Zakonu. Na takva traženja možete upozoriti Povjerenika predstavkom.

Stoga uzmite u obzir potrebu da Vaš zahtjev bude jasan i potpun, da ne sadrži više od onoga što je potrebno, te koristite prikladan jezik i suzdržite se od nepotrebnih dodataka, uključujući Vaše poimanje kvalitete rada tijela javne vlasti ili konkretnih službenika. Imajte na umu i načelo suradnje i pružanja pomoći te potrebu da u komunikaciji s tijelom javne vlasti i Vi kao korisnik i samo tijelo uvažavate ljudsko dostojanstvo i integritet osobe.

UKRATKO

Pisani zahtjev za pristup informacijama mora sadržavati:

- naziv tijela kojemu se zahtjev podnosi
- ime i prezime te adresu osobe, odnosno naziv i sjedište pravne osobe koja podnosi zahtjev
- podatke važne za prepoznavanje informacije

SAVJET VIŠE

Zatražite od službenika za informiranje u tijelu javne vlasti da potvrdi primitak Vašeg zahtjeva za pristup informacijama, osobito ako ste ga podnijeli putem elektroničke pošte. Dokaz o slanju zahtjeva bit će koristan u slučaju žalbenog postupka.

4. ODLUČIVANJE TIJELA JAVNE VLASTI O ZAHTJEVU ZA PRISTUP INFORMACIJAMA

U kojem roku će moj zahtjev biti riješen?

Osnovno je pravilo da je tijelo javne vlasti dužno riješiti Vaš zahtjev u roku od 15 dana od zaprimanja urednog zahtjeva.

Tijelo javne vlasti može produžiti rok za rješavanje zahtjeva za dodatnih 15 dana, ako ocijeni da je za to potrebno više vremena, i to ako je riječ o informacijama koje se moraju tražiti izvan sjedišta tijela javne vlasti, ako se mora prikupiti veći broj različitih informacija, ako je to nužno radi pružanja potpune i točne informacije odnosno ako mora provesti test razmjernosti i javnog interesa jer tražene informacije ulaze u krug ograničenja propisanih Zakonom. Tijelo javne vlasti mora Vas bez odgode, a najkasnije u roku od 8 dana obavijestiti o produljenju roka za rješavanje Vašeg zahtjeva za dodatnih 15 dana.

Do modifikacije općeg roka može doći i ako ste zahtjev uputili tijelu javne vlasti koje ne posjeduje informaciju. U tom slučaju tijelo javne vlasti kojem ste uputili zahtjev dužno je u roku od 8 dana ustupiti Vaš zahtjev tijelu koje posjeduje informaciju i o tome Vas obavijestiti. Rok se tada računa od dana od kada je nadležno tijelo zaprimilo ustupljeni zahtjev. Uzmite u obzir da je tijelo javne vlasti dužno ustupiti zahtjev tijelu za koje smatra da posjeduje informaciju — ono se ne može jednostavno proglasiti nenadležnim i tražiti od Vas da zahtjev podnesete drugom tijelu, već mora samo ustupiti zahtjev.

U slučaju da tijelo javne vlasti ne posjeduje informaciju i ne zna gdje se informacija nalazi, dužno je u roku od 15 dana donijeti rješenje o odbacivanju zahtjeva, koje uz obrazloženje mora sadržavati i uputu o pravnom lijeku — žalbi Povjereniku za informiranje.

UKRATKO

Tijelo javne vlasti mora riješiti Vaš zahtjev u roku od 15 dana, odnosno dodatnih 15 dana ako Vas je obavijestilo o produženju roka

Ako je tijelo javne vlasti ne posjeduje informaciju i ustupilo je zahtjev drugom tijelu, rok se računa od dana kada je drugo tijelo primilo ustupljeni zahtjev

Tijelo javne vlasti dužno je samo ustupiti zahtjev (ako zna koje tijelo ima informaciju) i ne može Vas tražiti da sami ponovno podnosite zahtjev

Mogu li odustati od podnesenog zahtjeva?

Ako ste primjerice u međuvremenu došli do tražene informacije drugim putem ili Vas jednostavno više ne zanima, uvijek možete odustati od zahtjeva. Obavijestite o tome tijelo javne vlasti pisanim putem, elektroničkom poštom ili usmeno na zapisnik.

Hoće li me podnošenje zahtjeva i pružanje informacije nešto koštati?

Podnošenje zahtjeva za pristup informacijama je besplatno i na njega se ne plaćaju pristojbe.

Ono što tijela javne vlasti mogu naplatiti su samo stvarni materijalni troškovi (kopiranje, skeniranje, slanje poštom), ali Vas na to mora upozoriti slanjem izračuna i Vi na to možete pristati ili ne.

Kriterije za naplatu troškova je propisao Povjerenik za informiranje i u osnovi obuhvaćaju 0,25 kn po stranici kopije ili 0,80 po skeniranoj stranici odnosno troškove nosača informacija (npr. CD, DVD, USB).

Kriteriji ujedno preporučuju da tijela javne vlasti, ovisno o vlastitim mogućnostima, ne naplaćuju dostavu informacija ako je iznos manji od 50,00 kn, što iznosi 200 kopiranih stranica ili 62 skenirane stranice.

Ako se radi o većem broju dokumenata te bi troškovi bili veći od 150,00 kn, tijelo Vas može pozvati da položite iznos prije dostave informacija.

Naplata troškova ne bi smjela odstupati od Kriterija za određivanje visine naknade stvarnih materijalnih troškova i troškova dostave informacije koji bi trebali biti objavljeni na stranici tijela javne vlasti. Kriterije možete naći i na internetskoj stranici Povjerenika za informiranje, a objavljeni su i u Narodnim novinama br. 12/14.

Na koji način mogu pristupiti traženim informacijama?

U zahtjevu možete naznačiti na koji način želite dobiti tražene informacije. Možete tražiti da Vam se informacije dostave poštom ili elektroničkom poštom, najaviti da ćete informacije podići sami u tijelu javne vlasti (i time uštedjeti moguće poštanske troškove), a možete, osobito ako niste sigurni što točno tražite, zahtijevati i uvid u dokumente i naznačiti da ćete pri tome odabrati za koje ćete sve dokumente tražiti presliku. Možete tražiti davanje informacije neposredno ili pisanim putem (kada ne tražite cijeli dokument nego neke podatke) ili na bilo koji drugi prikladan način.

Ako ne naznačite na koji način želite primiti tražene informacije, tijelo javne vlasti dostavit će informaciju na isti način na koji ste podnijeli zahtjev odnosno na drugi ekonomičniji način, a to je onaj koji stvara manje troškova, a ostvaruje svoju svrhu.

UKRATKO

Postupak ostvarivanja prava na pristup informacijama je besplatan.

Tijelo javne vlasti može naplatiti samo stvarne materijalne troškove nastale izradom preslike informacije i troškove dostave, u skladu s propisanim Kriterijima

Može li mi tijelo javne vlasti uskratiti pristup informaciji?

Pravo građana na pristup informacijama može se naći u sukobu s drugim priznatim vrijednostima, interesima i pravima. Osnovna se odnose na zaštitu privatnosti i osobnih podataka, nacionalne sigurnosti, gospodarskih interesa, intelektualnog vlasništva, i slično. Pristup informaciji može biti u suprotnosti s potrebom urednog obavljanja postupaka od strane tijela javne vlasti ili međunarodnih odnosa i ugovora pa čak i potrebom da se u pripremnoj fazi izrade neke informacije stavovi i mišljenja razmjenjuju slobodno i iskreno.

Zakon propisuje koji se razlozi ograničenja pristupa smatraju opravdanim.

Tijelo javne vlasti uskratit će pristup informacijama koje se tiču svih postupaka u prethodnom i kaznenom postupku za vrijeme trajanja tih postupaka. U tom slučaju nema potrebe za procjenom opravdanosti uskrate pristupa informaciji, već je tijelo javne vlasti dužno uskratiti pristup samom činjenicom da se provode radnje u prethodnom i kaznenom postupku, i to dok ti postupci traju.

Tijelo javne vlasti može ograničiti pristup informaciji u određenim slučajevima, ali prethodno mora izvršiti procjenu opravdanosti tog ograničenja, odnosno provesti test razmjernosti i javnog interesa, odnosno procijeniti je li uskrata prava na pristup informaciji opravdana do te mjere da bi objavljivanje informacije usprkos ograničenju dovelo do štete po zaštićeni interes koja bi bila veća od koristi koja bi nastala pružanjem informacije. Važno je da tijelo javne vlasti kvalitetno obrazloži svoje argumente za obje opcije, kako bi se opravdanost rezultata testa mogla ispitati u žalbenom postupku.

Mogućnost ograničenja pristupa informacijama postoji u slijedećim slučajevima:

- ako se radi o klasificiranim informacijama,
- ako je informacija poslovna ili profesionalna tajna,
- ako je informacija porezna tajna,
- ako informacija predstavlja osobni podatak,
- ako je informacija zaštićena intelektualnim vlasništvom, osim u slučaju izričitog pristanka vlasnika prava,
- ako je pristup informaciji ograničen međunarodnim ugovorima, ili je informacija nastala u postupku sklapanja ili pristupanja međunarodnim ugovorima ili pregovora s drugim državama ili međunarodnim organizacijama, do završetka tih postupaka, ili se radi o informaciji nastaloj u vezi održavanja diplomatskih odnosa,
- u ostalim zakonom propisanim slučajevima.

Tijela javne vlasti mogu ograničiti pristup informaciji i u još nekim slučajevima, i to ako postoje osnove sumnje da bi objavljivanje informacije moglo:

- onemogućiti učinkovito, neovisno i nepristrano vođenje sudskog, upravnog ili drugog pravno uređenog postupka, izvršenje sudske odluke ili kazne,
- onemogućiti rad tijela koja obavljaju upravni nadzor, inspekcijski nadzor, odnosno nadzor zakonitosti,
- ako se radi se o informaciji koja je u postupku izrade unutar jednog ili među više tijela javne vlasti, a njezino bi objavljivanje prije dovršetka izrade cjelovite i konačne informacije moglo ozbiljno narušiti proces njezine izrade,
- ako se radi o informaciji koja je nastala u postupku usuglašavanja pri donošenju propisa i drugih akata te u razmjeni stavova i mišljenja unutar jednog ili među više tijela javne vlasti, a njezino bi objavljivanje moglo dovesti do pogrešnog tumačenja sadržaja informacije, ugroziti proces donošenja propisa i akata ili slobodu davanja mišljenja i izražavanja stavova.

U slučaju da tijelo javne vlasti utvrdi da je potrebno ograničiti pristup informaciji, o tome donosi rješenje, koje mora biti obrazloženo i sadržavati uputu o pravnom lijeku – o mogućnosti žalbe Povjereniku za informiranje.

Tijelo javne vlasti može provedbom testa razmjernosti i javnog interesa utvrditi i da, iako informacija podliježe ograničenju, javni interes da ona bude dostupna javnosti preteže nad potrebom zaštite informacije iz propisanih razloga. U tom slučaju također donosi obrazloženo rješenje, ovaj put pozitivno, uz koje će Vam omogućiti pristup informaciji.

UKRATKO

Tijelo javne vlasti može uskratiti pristup informaciji pod Zakonom predviđenim uvjetima

U većini slučajeva tijelo treba provesti test razmjernosti i javnog interesa

Protiv odluke tijela javne vlasti kojom se ograničava Vaše pravo na pristup informacijama imate pravo žalbe Povjereniku za informiranje

Mogu li ostvariti djelomičan pristup informaciji?

U slučaju kada tijelo javne vlasti provedbom postupka utvrdi da je potrebno ograničiti pristup informaciji, a ograničenje se odnosi na dio informacija koje ste tražili, omogućit će Vam djelomičan pristup informaciji. To znači da će one dijelove informacije (dokumenta) koji sadrže zaštićenu informaciju zaštititi (npr. zacrniti, izdvojiti i sl.), a u odnosu na ostatak informacije koji nije podložan ograničenju će Vam omogućiti pristup.

U tom slučaju tijelo mora donijeti rješenje u kojem će utvrditi koji dijelovi informacije se zaštićuju i iz kojih razloga, te Vas uputiti na mogućnost ulaganja pravnog lijeka - žalbe Povjereniku za informiranje.

Mogu li više puta tražiti istu informaciju?

Načelno, svatko i uvijek može zahtijevati pristup informacijama. Međutim, iz razloga ekonomičnosti i učinkovitosti, Zakon onemogućuje opetovano traženje istih informacija u kratkom roku.

Ako novim zahtjevom tražite istu informaciju u roku od 90 dana od kojeg ste podnijeli prethodni zahtjev, tijelo javne vlasti će Vas obavijestiti da ste istu informaciju već dobili.

U tom slučaju možete pričekati da protekne rok od 90 dana ili, ukoliko smatrate da je tijelo pogrešno ocijenilo Vaše traženje, podnijeti prigovor čelniku tijela javne vlasti.

Može li tijelo javne vlasti ocijeniti moje zahtjeve zlouporabom mog prava na pristup informacijama?

Tijelo javne vlasti može odbiti Vaš zahtjev ako ocijeni da jedan ili više međusobno povezanih podnositelja putem jednog ili više funkcionalno povezanih zahtjeva očito zloupotrebljava pravo na pristup informacijama, a osobito kada zbog učestalih zahtjeva za dostavu istih ili istovrsnih informacija ili zahtjeva kojima se traži velik broj informacija dolazi do opterećivanja rada i redovitog funkcioniranja tijela javne vlasti.

Dakle, da bi tijelo Vaše postupanje ocijenilo zlouporabom, mora biti ispunjeno više uvjeta: da se radi o jednom ili više povezanih podnositelja, jednom ili više povezanih zahtjeva i da je očito da se radi o zlouporabi prava. Pretpostavka je da se radi o zlouporabi kada učestali zahtjevi kojim se traže iste ili istovrsne informacije ometaju redovit rad i funkcioniranje tijela javne vlasti.

Svrha ove odredbe je da se onemogući maltretiranje tijela javne vlasti na način da to negativno utječe na rad tijela i onemogućuje njegov rad, uključujući rješavanje zahtjeva kojim se zaista ostvaruje pravo na pristup informacijama. Ovakva je mogućnost predviđena u gotovo svim zakonima kojima se ostvaruje pravo na pristup informacijama, s obzirom da se događa da neke osobe koriste Zakon za ostvarivanje osobnih interesa, političke obračune i slično, a ne za svrhu zbog koje se to pravo jamči.

Međutim, tijelo javne vlasti je u tom slučaju dužno donijeti rješenje kojim će obrazložiti svoje argumente da se radi o zlouporabi prava, a Vi imate pravo žalbe Povjereniku za informiranje.

Što ako smatram da mi tijelo javne vlasti nije dostavilo točne ili potpune informacije?

Ako smatrate da informacija pružena na temelju zahtjeva nije točna ili potpuna (dobili ste nešto drugo ili manje od onoga što ste tražili, a tijelo nije donijelo rješenje kojim bi Vam uskratilo pristup dijelu informacija), možete podnijeti zahtjev za dopunu ili ispravak informacije u roku od 15 dana od dobivanja informacije.

Tijelo javne vlasti obvezno je odlučiti o vašem zahtjevu za dopunu, odnosno ispravak informacije u roku od 15 dana od zaprimanja Vašeg zahtjeva. O odbijanju zahtjeva mora donijeti rješenje, na koje imate pravo žalbe.

5. ZAŠTITA PRAVA NA PRISTUP INFORMACIJAMA

Kako mogu zaštititi svoje pravo ako je tijelo javne vlasti odbilo ili odbacilo moj zahtjev? Mogu li se nekome žaliti?

Kao i svako pravo, pravo na pristup informacijama štiti se u odgovarajućem postupku.

Protiv rješenja tijela javne vlasti kojim se odbija ili odbacuje zahtjev za pristup informacijama možete podnijeti žalbu Povjereniku za informiranje.

Rok za podnošenje žalbe je 15 dana od dana primitka rješenja. Ako posljednji dan rok pada u nedjelju ili neradni dan, kao posljednji dan roka se računa idući radni dan.

Ukoliko Vas je tijelo obavijestilo da je informacija javno objavljena, da ste informaciju već dobili, a nije prošlo 90 dana od prethodnog zahtjeva, da se na Vaš podnesak ne primjenjuje Zakon o pravu na pristup informacijama ili da se ne smatra zahtjevom, a smatrate da u navedenim slučajevima to nije točno, možete podnijeti prigovor čelniku tijela javne vlasti, na koji ćete potom imati pravo žalbe Povjereniku za informiranje.

Što ako tijelo javne vlasti ne reagira na moj zahtjev (tzv. šutnja uprave)?

Žalbu Povjereniku za informiranje možete podnijeti i kada tijelo javne vlasti ne odluči o Vašem zahtjevu u roku od 15 dana, odnosno u roku od ukupno 30 dana ako je produžilo rok za odlučivanje. Situacija u kojoj tijelo javne vlasti nije uopće reagiralo na Vaš zahtjev ili odugovlači postupak, naziva se šutnjom uprave.

Preporučamo da prije podnošenja žalbe pričekate dan ili dva nakon isteka roka, zbog mogućnosti da Vam tijelo dostavi rješenje ili informaciju poštom.

U slučaju da tijelo javne vlasti nije donijelo propisano rješenje kojim odbija ili odbacuje Vaš zahtjev već Vas je samo neformalno obavijestilo o tome da Vam iz nekog razloga uskraćuje informaciju, inzistirajte na donošenju rješenja.

Što treba sadržavati žalba i kako se podnosi?

Žalba treba sadržavati Vaše podatke (ime i prezime, adresu odnosno naziv pravne osobe i sjedište) i mora biti potpisana (osobno, odnosno od ovlaštene osobe, ako se radi o pravnoj osobi). Ukoliko je podnosite elektroničkim putem, a nemate elektronički potpis, možete skenirati potpisanu žalbu i poslati je elektroničkim putem. Vaša adresa odnosno sjedište pravne osobe nužna je kako bi Vam Povjerenik mogao dostaviti svoju odluku.

U žalbi trebate navesti rješenje koje pobijate, naziv tijela javne vlasti koje je to rješenje donijelo i iz kojih ste razloga nezadovoljni rješenjem.

Obrazac za podnošenje žalbe neka tijela objavljuju na svojim internetskim stranicama, a možete ga uvijek pronaći na poveznici <http://www.pristupinfo.hr/pravni-okvir/>

Žalba se u pravilu podnosi putem tijela javne vlasti kojem ste se prvotno obratili sa zahtjevom za pristup informacijama. Ako žalbu podnesete neposredno Povjereniku za informiranje, uzmite u obzir da se žalba prvo vraća tijelu javne vlasti na razmatranje, čime se produljuje postupak.

Preporučamo da tražite potvrdu o primitku žalbe.

Kada mogu očekivati odluku Povjerenika za informiranje?

Povjerenik za informiranje provodi postupak po žalbi (drugostupanjski postupak) utvrđujući sve okolnosti slučaja, tražeći pojašnjenja i informacije od tijela javne vlasti, a može tražiti i dodatna pojašnjenja od Vas kao korisnika.

Osnovni rok za rješavanje o žalbi je 30 dana.

Rokovi su duži u dva slučaja: ako je za rješavanje potrebno ispitati ili provesti test razmjernosti i javnog interesa, tada je rok 60 dana; ako je potrebno tražiti mišljenje Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost i radi se o klasificiranim informacijama, rok za rješavanje je 90 dana.

Povjerenik dostavlja svoju odluku putem tijela javne vlasti od kojega je informacija zatražena.

Kakvu odluku Povjerenika za informiranje mogu očekivati?

Povjerenik za informiranje može usvojiti Vašu žalbu, u cijelosti ili djelomično.

Ako Povjerenik nakon provedenog postupka koji uključuje i uvid u traženu informaciju, ocijeni da je žalba osnovana, naložit će tijelu javne vlasti da se Vam omogući pristup traženoj informaciji te će odrediti za to primjeren rok. Može zaključiti da je Vaša žalba osnovana u jednom dijelu, dok je u drugom dijelu u pravu tijelo javne vlasti. U tom slučaju potvrdit će one dijelove rješenja tijela javne vlasti koji su zakoniti, dok će ga u preostalom dijelu poništiti i naložiti tijelu da Vam omogući pristup informaciji. Povjerenik za informiranje može i naložiti tijelu da ponovno provede postupak.

Povjerenik može donijeti i odluku da je Vaša žalba u cijelosti neosnovana. U tom slučaju će rješenjem potvrditi odluku tijela javne vlasti. Ako smatrate da Povjerenik nije u pravu, preostaje Vam mogućnost pokretanja upravnog spora pred Visokim upravnim sudom, kao i u slučaju kada Povjerenik samo djelomično uvaži Vašu žalbu.

U slučaju žalbe zbog šutnje uprave Povjerenik za informiranje štiti Vaše pravo na pristup informacijama na način da će od tijela koje nije postupilo u zakonskom roku zatražiti očitovanje o razlozima nepostupanja te ga požuriti da to učini. Ako tijelo i dalje ne postupi prema podnesenom zahtjevu, Povjerenik za informiranje će tijelu javne vlasti naložiti da riješi Vaš zahtjev sukladno odredbama Zakona o pravu na pristup informacijama.

U slučaju kada je tijelo u međuvremenu dostavilo traženu informaciju, molimo da o tome obavijestite Povjerenika za informiranje kako bi se postupak mogao okončati (e-mailom, telefonski, pisanim putem).

U slučaju da niste pravovremeno izjavili žalbu, Povjerenik za informiranje će rješenjem odbaciti žalbu.

Što mogu učiniti ako sam nezadovoljan odlukom Povjerenika ili o mojoj žalbi nije odlučeno na vrijeme?

Protiv rješenja Povjerenika za informiranje ili u slučaju njegove šutnje, dakle ako ne odluči o Vašoj žalbi u navedenim rokovima, možete pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske.

Protiv rješenja Povjerenika i tijelo javne vlasti može pokrenuti upravni spor.

Visoki upravni sud mora odlučiti o tužbi u roku od 90 dana.

6. PRISTUP INFORMACIJAMA ZA NOVINARE

Imaju li novinari poseban tretman u pristupu informacijama?

Pristup informacijama novinarima je osnovni alat u radu. Bez pristupa informacijama tijela javne vlasti, novinari ne mogu obavljati svoj temeljni zadatak – izvještavati javnost. Ta se nemogućnost negativno odražava na čitav niz društvenih, političkih i gospodarskih procesa, a osobito pravo i mogućnost građana da ocijene kvalitetu rada svojih izabраниh predstavnika.

U svrhu efikasnog obavljanja novinarskog posla, Ustav Republike Hrvatske u članku 38. jamči novinarima određena prava, poput slobode izvještavanja i pristupa informaciji, a navedena prava se detaljnije razrađuju Zakonom o medijima. Zakon o medijima u članku 6. propisuje dostupnost javnih informacija za novinare i medije, obvezu tijela javne vlasti da odredi osobu zaduženu za pristup javnih informacija (službenik za odnose s javnošću, za medije i sl.), ograničenja dostupnosti informacija te pravo na podnošenje tužbe sudu.

Drugim riječima, pozitivni propisi novinarima omogućuju poseban put pristupa informacijama pa se oni obraćaju drugim osobama i imaju pravo informaciju dobiti brže i bez pretjeranih formalnosti kojima odlikuje opći postupak pristupa informacijama. Međutim, zastarjelost Zakona o medijima onemogućava novinarima efikasnu pravnu zaštitu u slučaju uskrate informacija, budući da podnošenje tužbe zbog nezakonite radnje predviđene Zakonom o medijima više nije moguće budući da je u međuvremenu izmijenjen Zakon o upravnim, sporovima koji je predviđao podnošenje takve tužbe. Ujedno, razlozi ograničenja su zastarjeli, kao i definicija tijela javne vlasti.

Osoba zadužena za pružanje informacija novinarima treba u roku od tri dana od postavljanja upita obrazložiti razloge za uskratu informacije. Prema važećim propisima, za povredu članka 6. Zakona o medijima nije moguće obratiti se Povjereniku za informiranje, već je moguće jedino podnijeti prigovor čelniku tijela javne vlasti, a potom, u slučaju uskrate informacije, obratiti se tužbom jednom od prvostupanijskih upravnih sudova, ovisno o sjedištu tijela javne vlasti.

Kojim putem novinar treba tražiti informacije?

Novinar koji obrađuje određenu temu ima potrebu komunicirati s tijelom javne vlasti, postavljati upite i na upite dobije odgovore kojima se novinar informira o obavljanju poslova i radu tijela javne vlasti. U tu svrhu tijela javne vlasti imenuju glasnogovornike, zadužene za komunikaciju sa medijima, dok u svrhu rješavanja zahtjeva za pristup informacijama tijela javne vlasti imenuju službenike za informiranje.

Novinarski upiti se uglavnom temelje na zahtijevanju obrazloženja i općenitih informacija o radu i postupanju, što podrazumijeva dvosmjernu komunikaciju između medija i novinara sukladno Zakonu o

medijima. Pristup informacijama po Zakonu o pravu na pristup informacijama počiva na formaliziranom postupku kojim se osigurava pristup materijaliziranoj informaciji. Primjerice, kada novinar traži na uvid podatke i račune vezane uz troškove službenog putovanja financiranog proračunskim novcem, to je informacija u smislu Zakona o pravu na pristup informacijama, a ako traži stavove ili komentar vezano uz neka politička zbivanja, riječ je o novinarskom upitu prema Zakonu o medijima. Ponekad će i informacije koje ostali građani mogu tražiti samo putem Zakona o pravu na pristup informacijama dobiti kao novinar, temeljem upita. Stoga će u većini slučajeva brzo i efikasno komuniciranje s glasnogovornicima osiguravati novinarima dotok informacija potrebnih za redovito izvještavanje javnosti.

Međutim, u nekim slučajevima novinar može odabrati podnijeti zahtjev za pristup informacijama. To će biti osobito u slučaju kada neku informaciju u smislu Zakona o pravu na pristup informacijama (dokument ili drugu vrstu zapisa) ne može dobiti putem Zakona o medijima zbog neadekvatne pravne zaštite (a glasnogovornik je odbija dati ili se oglašuje na traženje). Drugi najčešći slučaj je istraživačko novinarstvo kada će novinar posvetiti dulje vrijeme i više energije prikupljanju različitih informacija i dokaza koji su mu potrebni za izradu neke novinarske priče i želi biti siguran da će ih dobiti, osobito ako su te informacije 'osjetljive', u smislu da raskrinkavaju neko nedozvoljeno ponašanje.

Kojim se načelima novinar treba voditi pri izboru puta za pristup informacijama?

Nekoliko je okolnosti koje novinar treba imati na umu kada traži informacije od tijela javne vlasti.

Prvo, potrebno je odabrati prikladan instrument za pristup informacijama ovisno o svrsi, karakteru informacije i vremenu na raspolaganju. Ako želite brz pristup i odgovor na neko pitanje, pogodnije je podnijeti novinarski upit. Ako istražujete neki problem, potrebni su Vam dokumenti koje ćete sami protumačiti, informacije skupljate iz više izvora i imate više vremena na raspolaganju, a želite imati veću sigurnost da ćete informaciju dobiti, pogodan instrument je Zakon o pravu na pristup informacijama.

Drugo, koji god instrument koristili, formulirajte upit odnosno zahtjev na način koji omogućuje identifikaciju informacije, odnosno budite što je moguće precizniji. Uobličite zahtjev tako da zatražite samo one informacije koje realno možete zatražiti i dobiti prema Zakonu o pravu na pristup informacijama, a upite, komentare i ostalo predložemo da sistematizirate u odvojenom upitu, predstavci ili pritužbi, radi veće efikasnosti.

Treće, prilikom podnošenja upita ili zahtjeva izbjegavajte komentare o radu tijela javne vlasti.

Četvrto, za veću sigurnost obratite se i glasnogovorniku i službeniku za informiranje.

Peto, tražite potvrdu o primitku upita odnosno zahtjeva, čak i kada ih šaljete e-poštom.

Šesto, u svom traženju budite realistični.

Sedmo, nemojte odustati od traženja informacije koju biste kao korisnik mogli dobiti zahtjevom za pristup informacijama. Činjenica da Vam je primjerice neko ministarstvo ili gradska uprava uskratilo neki

dokument pozivajući se na poslovnu tajnu ili zaštitu osobnih podataka, ne znači nužno da je takva odluka zakonita. Samo korištenjem pravnih sredstava za zaštitu prava na pristup informacijama možete osigurati veću transparentnost u radu tijela javne vlasti.

Osmo, ako ste informaciju dobili temeljem Zakona o pravu na pristup informacijama, osobito kad se radi o velikoj novinarskoj priči ili temi koja je od velike važnosti za javnost, napomenite da ste informacije dobili tim putem, jer na taj način doprinosite promicanju pristupa informacijama u javnosti.

Imam li pravnu zaštitu kao novinar u slučaju uskrate dostupnosti odnosno pristupa informacijama?

Ako ste zatražili informaciju prema Zakonu o medijima, a pristup Vam nije omogućen, možete na pisano obrazloženje glasnogovornika koje Vam je dostavio u roku od 3 dana uputiti prigovor čelniku tijela, a zatim u slučaju da Vaš prigovor ne bude usvojen, tužbu upravnom sudu nadležnom prema sjedištu tijela javne vlasti, a radi ocjene zakonitosti postupanja javnopravnog tijela.

Ako Vam je rješenjem uskraćen pristup informacijama prema Zakonu o pravu na pristup informacijama možete u roku od 15 dana podnijeti žalbu Povjereniku za informiranje. Isto možete učiniti ako tijelo ne odgovori na postavljeni zahtjev u roku.

7. OSTVARIVANJE PRAVA NA PRISTUP INFORMACIJAMA

- KORAK PO KORAK

- **Korak 1: Je li informacija objavljena na internetskoj stranici tijela javne vlasti**
 - Informacija je objavljena: moje pravo na pristup informaciji je ostvareno!
 - Informacija nije objavljena: trebam podnijeti zahtjev za pristup informacijama!
- **Korak 2: Podnošenje zahtjeva za pristup informacijama**
 - Popunjavam zahtjev (tijelo javne vlasti, informacija, podnositelj) i šaljem ga poštom, e-poštom ili na drugi način (usmeno, telefonski; putem imamopravoznati.org)
 - Zahtjev je ipak nepotpun i tijelo javne vlasti traži dopunu – dopunit ću zahtjev u roku od 5 dana (osim ako me tijelo traži da navedem svrhu za koju mi informacija treba ili preimenujem podnesak u ‘zahtjev za pristup informacijama’ - u tom slučaju upozoravam tijelo da to nisam dužan učiniti i obraćam se Povjereniku)
 - Tijelo ne posjeduje informaciju, ali zna koje tijelo je posjeduje – tijelo me obavještava u roku od 8 dana da ono ne posjeduje informaciju i da je zahtjev ustupilo drugom tijelu - nastavljam postupak pred drugim tijelom
 - Tijelo me obavještava da je informacija javno objavljena, da sam informaciju već dobio, a nije prošlo 90 dana da se ne primjenjuje Zakon o pravu na pristup informacijama, ili da se moj podnesak ne smatra zahtjevom za pristup informacijama – slažem se s tijelom i koristim javno objavljenu informaciju, ili čekam da protekne 90 dana, ili koristim druga pravna sredstva na koja me tijelo uputilo; ako se ne slažem s tijelom, mogu podnijeti prigovor čelniku tijela, a potom se žaliti Povjereniku za informiranje
- **Korak 3: Tijelo javne vlasti odlučuje o zahtjevu.... čekam informaciju**
 - Tijelo odbacuje moj zahtjev jer nema informaciju niti zna gdje bi se mogla nalaziti – mogu se složiti s tijelom i/ili tražiti neku sličnu informaciju i/ili istražiti sam gdje bi informacija mogla biti te podnijeti novi zahtjev; smatram da je tijelo pogriješilo i mogu podnijeti žalbu Povjereniku za informiranje (korak 4)
 - U roku od 15 dana tijelo javne vlasti mi šalje traženu informaciju - moj zahtjev je riješen pozitivno i dobio sam traženu informaciju!
 - U roku od 15 dana tijelo mi dostavlja rješenje kojim odbija moj zahtjev - mogu podnijeti žalbu Povjereniku za informiranje (korak 4)
 - Tijelo mi u roku od 8 dana šalje obavijest da će povrh 15 dana produžiti rok za dodatnih 15 dana iz zakonom propisanih razloga (npr. tražio sam velik broj informacija, informacije su razasute po podružnicama tijela javne vlasti ili mora provesti test razmjernosti i javnog interesa) – čekam istek roka

- Tijelo ne odgovara nakon proteka od 15 dana (a nije produžilo rok) niti nakon proteka 30 dana (ako je produžilo rok) od podnošenja urednog zahtjeva - mogu podnijeti žalbu zbog šutnje uprave (a mogu prethodno još jednom upozoriti tijelo na svoj zahtjev) (korak 4)
- U roku od 15 odnosno 30 dana (ako je produžilo rok) tijelo je djelomično usvojilo moj zahtjev i dobio sam dio informacija - procijenit ću temeljem obrazloženja rješenja je li pristup ostalim informacijama opravdano uskraćen - ako smatram da su razlozi opravdani – zadovoljan sam što sam dobio informacije koje sam po zakonu mogao dobiti; ako pak smatram da nema opravdanja za uskratku, podnosim žalbu (korak 4)
- **Korak 4: Nezadovoljan sam rješenjem tijela javne vlasti** koje je odbilo moj zahtjev u cijelosti, djelomično ili **uopće nije odgovorilo** na moj zahtjev pa podnosim žalbu Povjereniku za informiranje u roku 15 dana (putem samog tijela javne vlasti) odnosno kad protekne rok za odlučivanje (u slučaju šutnje uprave)
 - Povjerenik je odbacio moju žalbu jer je nisam podnio u roku ili nema sve propisane dijelove – mogu pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom RH
 - Povjerenik je naložio tijelu javne vlasti da riješi moj zahtjev (ako se radilo o šutnji uprave) ili da ga ponovno riješi - čekam da tijelo riješi moj zahtjev i vraćam se na neki od prethodnih koraka pod 3
 - U međuvremenu sam dobio traženu informaciju od tijela od kojeg sam je zatražio, i o tome obavještavam Povjerenika za informiranje.
 - Povjerenik je sam riješio stvar i naložio tijelu javne vlasti da li da mi omogući pristup informacijama, jer je neopravdano uskratilo pristup - zadovoljan sam i moje pravo je ostvareno
- **Korak 5: Nezadovoljan sam odlukom Povjerenika za informiranje**
 - Povjerenik je stao na stranu tijela javne vlasti u cijelosti ili djelomično i smatra njegovo odbijanje ispravnim - mogu podnijeti tužbu Visokom upravnom sudu RH u roku od 30 dana
 - Povjerenik nije odlučio o mojoj žalbi (u roku 30 dana, odnosno 60 dana ako se radi o ograničenjima ili 90 dana ako se radi o klasificiranoj informaciji) - mogu podnijeti tužbu Visokom upravnom sudu RH (prethodno ću Povjerenika podsjetiti na svoju žalbu, osobito ako sam žalbu uputio neposredno Povjereniku, odnosno ako sam žalbu zbog šutnje tijela javne vlasti uputio putem tijela javne vlasti)
- **Korak 6: Pred Visokim upravnim sudom RH vodi se upravni spor** kojeg sam pokrenuo protiv odluke Povjerenika
 - Sud je roku od 90 dana odlučio da sam u pravu - postupak pred Povjerenikom se ponavlja, vraćam se na jedan od koraka pod 4, a možda i 3
 - Sud je potvrdio odluku Povjerenika - mogu se složiti da tijelo javne vlasti, Povjerenik i Sud misle drugačije od mene, a mogu se pod određenim uvjetima obratiti i Vrhovnom sudu

**PONOVNA UPORABA
INFORMACIJA I
OTVORENI PODACI**

8. PONOVA UPORABA INFORMACIJA I OTVORENI PODACI

Što je to ponovna uporaba informacija?

Ponovna uporaba informacija je korištenje informacija tijela javne vlasti od strane fizičkih ili pravnih osoba (građana, udruga, akademske zajednice, privatnog sektora) u komercijalne ili nekomercijalne svrhe koje su različite od izvorne svrhe za koju se informacije prikupljaju u okviru javnog posla.

Tijela javne vlasti u ispunjavanju svoje nadležnosti prikupljaju, reproduciraju i distribuiraju određene informacije koje se stvaraju uz pomoć javnih sredstava. Te informacije služe za određenu javnu svrhu za koju je i ustanovljena obveza njihovog prikupljanja, reprodukcije ili distribucije, kao što su primjerice registar onečišćenja, popis tijela javne vlasti, registar kulturnih dobara, popis pacijenata po ordinacijama, registar udruga, očevidnik muzeja, evidencija vjerskih zajednica, upisnik poljoprivrednih gospodarstava, geoprostorni, financijski, statistički, meteorološki ili drugi podaci.

Međutim, s obzirom da su te informacije u načelu javnog karaktera, mogu se koristiti i za druge inovativne svrhe kojih se netko može dosjetiti. Može se raditi o izradi aplikacija (primjerice, mapa onečišćenja zraka, karta tijela javne vlasti, pretraživač vjerskih zajednica i slično), znanstvenim analizama, praćenju trošenja javnih sredstava od strane udruga civilnog društva, itd. Tada takve informacije služe za druge svrhe čije ostvarivanje nije propisano kao razlog prikupljanja takvih informacija.

Uzevši u obzir dostupnost informacija javnog sektora putem informacijsko-komunikacijskih tehnologija, povećanje transparentnosti, potrebu razvoja novih proizvoda i stvaranja radnih mjesta u IT sektoru, kao i omogućavanje realizacije kreativnih ideja civilnog i privatnog sektora koji dovode do boljih usluga, povećanja odgovornosti i transparentnosti te inovacija, globalni je trend omogućavanja ponovne uporabe informacija prepoznala i Direktiva EU o ponovnoj uporabi informacija javnog sektora koja je preuzeta Zakonom o pravu na pristup informacijama.

Posebna vrijednost podataka za ponovnu uporabu je omogućavanje kombiniranja podataka iz različitih izvora i izrada primjerice izrada aplikacija koja pokazuje cijene nekretnina na nekom području (podaci ministarstva financija ili gospodarstva), dostupnost javnih usluga u području zdravstva i obrazovanja (podaci ministarstva zdravstva i ministarstva obrazovanja), sportskih sadržaja (npr. podaci sportskih saveza), gastronomske ponude (podaci o ugostiteljskim objektima u posjedu gradske uprave), parkirališta i javnog prijevoza (podaci gradske uprave o prometu), turističke ponude (podaci turističke zajednice, ministarstva kulture i gradske uprave o kulturnim sadržajima) i sl. Takva aplikacija koja se temelji na više različitih izvora može nastati samo inovativnim pristupom rješavanju problema s kojima se građani svakodnevno suočavaju, a kojem je izvor u pravilu u privatnom i civilnom sektoru.

Koja su obilježja podataka za ponovnu uporabu?

Kako bi bili pogodni za ponovnu uporabu, informacije tijela javne vlasti trebaju biti dostupne u strojno-čitljivom obliku, u otvorenom obliku i u skladu s otvorenim standardom. Drugim riječima, moraju biti takve da ih računalni programi mogu identificirati i iz njih izdvojiti određene podatke (strojno čitljivi), neovisni o korištenoj platformi i dostupni bez ograničenja (otvoreni oblik) te s detaljnim specifikacijama preduvjeta za osiguravanje interoperabilnosti softvera (otvoreni standard).

Preporučeni strojno čitljivi oblici su RDF, XML, HTML, CSV, TSV, SDMX-ML, JSON, ODF i sl. Tako proračun tijela javne vlasti ili očevidnik kazališta treba objaviti u nekom od strojno čitljivih oblika, a nikako u pdf formatu.

Skupovi podataka trebaju biti opisani, odnosno popraćeni metapodacima, podacima koji ih opisuju (autor, vrsta, sadržaj, područje, vrijeme osvježavanja, i sl.). Metapodaci sadrže podatke potrebne za pravilno korištenje podacima.

Što su to otvoreni podaci?

Otvoreni podaci su skupovi podataka pogodni za ponovnu uporabu u komercijalne i nekomercijalne svrhe koji su javno objavljeni te slobodno i besplatno dostupni svima za korištenje i ponovnu uporabu.

Otvoreni podaci objavljuju se na internetskim stranicama tijela javne vlasti i na portalima otvorenih podataka. Neki otvoreni podaci objavljeni su i na platformi imamopravoznati.org, jer su ih drugi korisnici već tražili.

Ako su informacije već dostupne javnosti u obliku aplikativnog rješenja (pretraživača i sl.), tijelo javne vlasti može omogućiti izvoz podataka u jedan od strojno-čitljivih oblika. Primjer izvoza podataka iz aplikacije možete naći u Popisu tijela javne vlasti Povjerenika za informiranje <http://tjv.pristupinfo.hr> i Tražilici odluka i mišljenja <http://tom.pristupinfo.hr>

Otvoreni podaci u pravilu ne sadrže osobne podatke. Ukoliko su podaci zaštićeni Zakonom o zaštiti osobnih podataka, iste se ne smatra otvorenim podacima jer njihova objava nije dozvoljena.

Što je to Portal otvorenih podataka?

Portal otvorenih podataka <http://data.gov.hr/> je portal koji na jednom mjestu sadrži otvorene podatke tijela javne vlasti.

To je podatkovni čvor koji služi za prikupljanje, kategorizaciju i distribuciju otvorenih podataka javnog sektora. Portal predstavlja svojevrsni katalog metapodataka koji omogućava lakše pretraživanje otvorenih podataka, jer su metapodaci prilikom pretraživanja od velike pomoći, budući da nam govore o vrsti i sadržaju podataka koji se nalaze na nekom izvoru. Osim skupova podataka koje objavljuju tijela javne vlasti, Portal pruža informacije i o programskim aplikacijama koje su nastale korištenjem skupova podataka.

Cilj je poboljšanje širenja javnih i otvorenih podataka putem jedinstvenog i centralnog mjesta te omogućavanje izrade inovativnih nekomercijalnih i komercijalnih aplikacija koje bi te podatke koristile.

Na Portalu možete pronaći otvorene podatke različitih tijela javne vlasti, a možete dati i prijedlog za objavu nekog skupa podataka.

Hrvatski portal otvorenih podataka povezan je u mrežu portala otvorenih podataka europskih zemalja. Europski portal podataka <https://www.europeandataportal.eu/> na kojem na jednom mjestu možete pronaći istovrsne podatke iz europskih zemalja (npr. popis lokacija skloništa za životinje u svim europskim državama).

Portal otvorenih podataka ima i Grad Zagreb, a očekuje se i pokretanje portala otvorenih podataka drugih većih gradova.

Kako mogu doći do informacija za ponovnu uporabu?

Informacije (bazu podataka, registar, skup informacija) prije svega trebate potražiti na Portalu otvorenih podataka, eventualno gradskom portalu otvorenih podataka, ako je takav pokrenut, i na samoj internetskoj stranici tijela javne vlasti.

Ukoliko skup podataka koji tražite nije objavljen u obliku koji je pogodan za ponovnu uporabu, možete se tijelu javne vlasti obratiti sa zahtjevom za ponovnu uporabu.

Kome mogu podnijeti zahtjev za ponovnu uporabu informacija i što on treba sadržavati?

Zahtjev za ponovnu uporabu informacija trebate podnijeti službeniku za informiranje tijela javne vlasti, kao i zahtjev za pristup informacijama.

Zahtjev za ponovnu uporabu mora sadržavati naziv i sjedište tijela javne vlasti kojem se zahtjev podnosi, Vaše ime i prezime i adresu odnosno naziv pravne osobe i njezino sjedište, zatim opis informacija koje se želi ponovno upotrijebiti, način na koji želite primiti sadržaj traženih informacija te svrhu u koju želite ponovno upotrijebiti informacije - komercijalnu ili nekomercijalnu.

Preporučujemo da se koristite Popisom tijela javne vlasti na stranici Povjerenika za informiranje na <http://tjv.pristupinfo.hr> i obrascem zahtjeva za ponovnu uporabu informacija koji je dostupan na <http://www.pristupinfo.hr/pravni-okvir/>.

Kako tijelo javne vlasti odlučuje o zahtjevu za ponovnu uporabu informacija?

U načelu, postupak po zahtjevu za ponovnu uporabu ne razlikuje se bitno od postupka po zahtjevu za pristup informacijama, osobito u procesnom smislu.

Tijelo javne vlasti dužno je u roku od 15 dana rješenjem odlučiti o zahtjevu za ponovnu uporabu informacija, i to tako da rješenje sadrži vrstu dozvole koja se odobrava (uvjeti uporabe, koji će biti uređeni posebnim pravilnikom, u skladu s otvorenim licencama, kao što je Creative commons) te visinu i način izračuna troškova (koji će biti utvrđeni uredbom). U načelu, za određivanje troškova tijelo javne vlasti treba primijeniti Kriterije koje primjenjuje i na pristup informacijama, ali pod određenim uvjetima moći će naplatiti i troškove povrh marginalnih koje utvrđuju Kriteriji.

Ostala procesna pravila koja se odnose na pristup informacijama primjenjuju se i na zahtjev za ponovnu uporabu informacija.

Posebnosti postupka se odnose na propisana ograničenja za ponovnu uporabu, utvrđivanje dozvola te određivanje troškova.

Postoje li informacije koje su izuzete od mogućnosti ponovne uporabe?

Tijelo javne vlasti odbit će zahtjev za ponovnu uporabu ako ste njime zatražili informacije kojima se može ograničiti i pristup informacijama. Dodatno, za ponovnu uporabu neće se pružiti povjerljive statističke informacije, informacije za koje korisnik treba dokazivati postojanje pravnog interesa, dijelovi informacije koji sadrže logotipe, grbove ili oznake, informacije tijela javne vlasti koje pružaju javne usluge radija, televizije ili elektroničkih medija, informacije koje su u posjedu znanstveno-istraživačkih ustanova, uključujući organizacije osnovane u svrhu prijenosa rezultata istraživanja, škola i ustanova visokog obrazovanja, (osim knjižnica ustanova visokog obrazovanja), informacije koje posjeduju ustanove u kulturi (osim knjižnica, muzeja i arhiva), te informacije koje se ne prikupljaju u svrhu obavljanja javnog posla.

U ovim slučajevima tijelo javne vlasti ne provodi test razmjernosti i javnog interesa već sama činjenica da informacija potpada pod neki od razlog za ograničenje nalaže tijelu da donese rješenje kojim odbija Vaš zahtjev za ponovnu uporabu informacija. Naravno, na rješenje imate pravo žalbe Povjereniku za informiranje.

Mogu li zaštititi svoje pravo na ponovnu uporabu informacija?

U slučaju da tijelo javne vlasti odbije Vaš zahtjev za ponovnu uporabu informacija ili ga odbaci, možete podnijeti žalbu Povjereniku za informiranje. Također, ako tijelo javne vlasti ne odluči o Vašem zahtjevu možete podnijeti žalbu zbog šutnje uprave.

Na žalbeni postupak primjenjuju se pravila koja vrijede i za postupak po žalbi radi uskrate prava na pristup informacijama. Protiv rješenja Povjerenika žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske.

Obrasce za podnošenje žalbe vezano uz ponovnu uporabu informacija možete pronaći na internetskoj stranici Povjerenika za informiranje, na poveznici <http://www.pristupinfo.hr/pravni-okvir/>

**SAVJETOVANJA S
JAVNOŠĆU**

9. SAVJETOVANJA S JAVNOŠĆU

Što je savjetovanje s javnošću i čemu služi?

Sudjelovanje građana u procesu donošenja propisa i dokumenata koji imaju dalekosežne posljedice na njihov svakodnevni život, osobni i profesionalni razvoj, život zajednice, razvoj pojedinih djelatnosti i gospodarstva, danas se smatra jednim od temeljnih instrumenata demokracije. Smisao je savjetovanja s javnošću aktivno uključivanje što šireg kruga građana i drugih sudionika u donošenje propisa, akata i dokumenata čime se povećava njihova kvaliteta i učinkovitost primjene, te njeguju demokratski procesi i odgovornost. Sudjelovanje javnosti u proces donošenja propisa pozitivno utječe i na usklađenost postupanja tijela javne vlasti te unaprjeđenje kvalitete njihova rada.

I Zakon o pravu na pristup informacijama jamči svima (građanima, civilnom i privatnom sektoru) mogućnost sudjelovanja u donošenju propisa i drugih akata, osobito strateških i planskih dokumenata, te obvezu tijela javne vlasti koja ih donose da im to omogući.

Koja tijela su dužna provoditi savjetovanja s javnošću i u kojim slučajevima?

Savjetovanja s javnošću dužna su provoditi tijela državne uprave (ministarstva, državne upravne organizacije, državni uredi, uredi državne uprave), druga državna tijela (Hrvatski sabor, Vlada, pravosudna tijela itd.), jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (gradovi, općine i županije) te pravne osobe s javnim ovlastima (pr. agencije, komore, ustanove itd.).

Savjetovanje se, sukladno Zakonu, mora provoditi prilikom izrade nacrtu zakona i drugih propisa (podzakonskih propisa kao što su pravilnici, uredbi, itd.), strateških i planskih dokumenata, te općih akata kada se njima utječe na interese korisnika. Drugim riječima, Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, Pravilnik o uvjetima i načinima nastavka obrazovanja za višu razinu kvalifikacije, Strategija razvoja turizma, Nacionalni program zaštite ljudskih prava, Akcijski plan za provedbu inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast, Odluka o komunalnom redu, Pravilnik o korištenju javnih parkirališta i javnih garaža, moraju proći propisani postupak savjetovanja s javnošću.

Kako se provodi savjetovanje s javnošću?

Osnovni način provedbe savjetovanja jest putem interneta.

Tijelo koje je zaduženo za izradu propisa (npr. ministarstvo, agencija, općina) dužno je objaviti nacrt propisa, općeg akta odnosno drugog dokumenta, zajedno s obrazloženjem razloga i ciljeva koji se žele postići njegovim donošenjem te pozivom javnosti da dostavi svoje prijedloge i mišljenja.

Trajanje savjetovanja naznačeno je objavom datuma otvaranja i datuma zatvaranja savjetovanja.

Trajanje savjetovanja je u pravilu 30 dana, osim ako se savjetovanje ne provodi prema Zakonu o procjeni učinka propisa ili se radi o izvanrednim, hitnim situacijama, u kojem slučaju se razlozi za kraće trajanje savjetovanja moraju posebno obrazložiti.

Tijela javne vlasti u pravilu provode savjetovanja putem internetske stranice. Tijela državne uprave (kao i neka državna tijela i agencije) provode savjetovanja putem središnjeg državnog internetskog portala za savjetovanja s javnošću e-Savjetovanja <https://esavjetovanja.gov.hr/>. I kada se savjetovanja provode putem internetskog portala, tijela javne vlasti trebaju objaviti poziv javnosti i na svojoj internetskoj stranici.

Uz internetsko savjetovanje, mogu se organizirati i drugi načini prikupljanja mišljenja i prijedloga javnosti, kao što su javne rasprave (okrugli stol, tribina, fokus grupa), distribucija nacrtu propisa zainteresiranoj javnosti putem e-pošte i slično.

Postoji li kakav plan za provedbu savjetovanja s javnošću?

Tijelo je dužno na svojoj internetskoj stranici do kraja tekuće godine objaviti plan savjetovanja s javnošću za sljedeću godinu, kako bi svi zainteresirani za pojedinu temu mogli imati na umu okvirno vrijeme kada će mogući sudjelovati u savjetovanju.

Plan savjetovanja sadrži okvirnu informaciju kada se neki propis planira usvojiti te kada će se provoditi savjetovanje, uz informaciju i o drugim planiranim oblicima savjetovanja.

Kako mogu sudjelovati u savjetovanju s javnošću?

Svaka fizička ili pravna osoba koja želi sudjelovati u savjetovanjima sa zainteresiranom javnošću.

Kada se savjetovanje provodi putem internetske stranice, svatko može dati svoje prijedloge i primjedbe.

Kada se savjetovanje provodi putem portala e-Savjetovanja, sudionici trebaju otvoriti svoj korisnički račun na stranici e-Savjetovanja i mogu sudjelovati u bilo kojem od otvorenih javnih savjetovanja.

Kako ću znati što se dogodilo s mojom idejom, komentarom ili prijedlogom?

U izvješću o provedenom savjetovanju kojeg treba objaviti u razumnom roku (i dostaviti zajedno s nacrtom prijedloga odnosno prijedlogom propisa donositelju) tijelo javne vlasti mora navesti sve pristigle primjedbe, mišljenja i komentare te na njih odgovoriti prihvaćanjem ili neprihvaćanjem, uz navođenje razloga za neprihvaćanje.

Drugim riječima, tijelo javne vlasti ne može u potpunosti zanemariti pristigle primjedbe, mišljenja i komentare, već se na njih treba očitovati. Pri tome Vam izvješće o provedenom savjetovanju omogućuje da kontrolirate jesu li Vaše primjedbe uzete u obzir.

Što mogu učiniti ako uočim da tijelo javne vlasti ne provodi savjetovanja ili ih ne provodi ispravno?

Povjereniku za informiranje možete podnijeti predstavku na rad tijela javne vlasti ako uočite nepravilnosti u primjeni Zakona o pravu na pristup informacijama, uključujući propuste u provedbi savjetovanja – nepoštivanje obveze provedbe savjetovanja za propis, akt ili dokumenta koji postoji obveza provedbe savjetovanja, nepoštivanje roka provedbe, ignoriranje Vaših primjedbi, neobjavlivanje izvješća o provedenom savjetovanju, neobjavlivanje plana savjetovanja itd.

Povjerenik odnosno službenici Ureda, osobito inspektori, razmotrit će predstavku te, ukoliko ocijene potrebnim, tražiti izvješće od tijela javne vlasti i uputiti ga da hitno otkloni utvrđene nepravilnosti i nezakonitosti. O radnjama poduzetima tijekom postupanja po predstavi, bit ćete obaviješteni.

Čak i ako u konkretnom slučaju propis ili akt bude donesen usprkos povrede odredbe o savjetovanju s javnošću, ukazivanje na nepravilnosti i moguće sankcioniranje tijela javne vlasti djeluje preventivno na buduće slučajeve mogućeg kršenja odredbe o savjetovanjima.

www.pristupinfo.hr

British Embassy
Zagreb

Publikacija je izrađena u okviru projekta
"Izrada e-priručnika o pravu na pristup
informacijama za službenike za informiranje,
građane, medije i civilno društvo"
uz potporu Britanskog veleposlanstva u Zagrebu

ISBN 978-953-8158-02-5